

O obeh drugih knjigah, kateri smo navedli v pričetku svojega poročila, priobčimo pozneje samostavno oceno; za sedaj samo še izrekamo prepričanje, da bodo „Matičarji“ izvestno sosebno zadovoljni z letošnjimi knjigami „Matice Slovenske“.

Levstikovi zbrani spisi. Knjigarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg razpošilja nastopni poziv: „*Fran Levstik* je v slovenskem slovstvu že blizu štirideset let zveneče in slavno ime. Uže prva zbirka njegovih mladostnih poezij, ki je prišla na svetlo leta 1854., vzbudila je po slovenskem svetu občno zanimanje. V tehničnem oziru za tist čas nenavadno dovršene, po svoji vsebini izvirne, polne globokega čustva, zdravega humorja in človekoljubivih nazorov nam kažejo te poezije samostvornega pesnika, čigar krepka osebnost se dobrodejno odlikuje od vseh slovenskih pesnikov tedanje dóbe.

V tistem slovenskem pesništvu neprijaznem času preostro sojene, bile so „Pesmi“ (1854.) usodépolne našemu pesniku. Vrgle so ga iz tira, po katerem bi mu bilo drugače najbrž mirno teklo njegovo življenje, in pravi deseti brat brez doma in rodbine si je Levstik dolgo vrsto let kruha iskal po raznih pokrajinah slovenske domovine. Trd boj za vsakdanji kruh, resne znanstvene studije, v katere se je utopil samouk, sotrudstvo pri raznih političnih časopisih in tudi nekakien strah pred javnostjo — vse to je povzročilo, da se je Levstik le v dolgih presledkih oglašal v slovenskem slovstvu, da pa do svoje smrti ni objavil nobenega večjega celotnega pesniškega dela.

Toda tudi uže z ónimi spisi, katere je priobčeval v „Glasniku“ in „Novicah“, v „Vrtci“ in „Zvonu“, v „Slovenskem Narodu“ in „Napreji“, vplival je mogočno na razvoj našega književnega jezika.

Sploh se je Levstik slovenskemu občinstvu zadnjih trideset let kazal bolj jezikoslovca nego pesnika. Samo dobremu prijatelju pesnikovemu se je posrečilo, za svoj list od Levstika dobiti kaj poezij, in še te je pesnik najrajši priobčeval brezimno ali pa z izmišljenim podpisom. Zatorej se je v slovenskem občinstvu ukoreninila misel, da je Levstik pač velik učenjak in bistrumen jezikoslovec, da pa je v njegovem srci usahnil vir večnolepe divne poezije.

Toda kako napačna je bila ta misel, to je pokazala njegova literarna ostalina.

Razven obsežnega leksikalnega gradiva, ki se porabi drugod, ostavil je Levstik svojemu narodu bogat zaklad dovršenih poezij samo deloma uže natisnjenih povestij, pravljic in pripovedek, bistrumnih kritik, znanstvenih razprav in jezikoslovnih studij. Samo poezije njegove obsegajo okolo 450 številčk, in dobra tretjina teh poezij doslej ni bila še nikjer natisnjena. Od nežne erotične pesence in vesele otročje igre do vznesene himne in veličastne ode, od zveneče ubranega soneta in pobožne cerkvene pesni do mračne balade in jasne romance, od prekrasne Marijine legende, božične kantate in mične basni do pereče satire in smeh vzbujajoče parodije — vse vrste pesništva so zastopane v Levstikovih poezijah!

Podpisana knjigarna, ki je od Levstikovih dedičev kupila pesnikovo literarno zapuščino, izročila je nje ureditev *g. prof. Fr. Levcu*, ki Levstikovih zbranih spisov ni samo priredil za natisek, ampak je vsakemu zvezku dodal tudi obširen tolmač, kateri — kolikor je bilo to možno dognati — natanko pojasnuje, kedaj je pesnik dotično pesen ali dotični spis zložil ali spisal, kedaj in kje natisnil ali za natisek priredil; kaj je pesniku dalo povod tej ali óni pesni, temu ali onemu spisu. Ta tolmač znatno povišuje vrednost vse kritično in spretno urejene zbirke, kakeršne Slovenci doslej gotovo še niso imeli.“

„Levstikovi zbrani spisi“ izidejo v petih zvezkih z nastopno vsebino: I. zvezek — Poezije I. — obseza: Uvod — Pesni — Ode in elegije — Sonetje — Romance, balade in legende — Tolmač. II. zvezek — Poezije II. obseza: Otročje igre v péscenah — Različne poezije — Zabavljice in pušice — Jéza na Parnás — Ljudski

Glas — Kraljedvorski rokopis — Tolmač. Ostali trije zvezki izidejo prihodnje mesece v kratkih presledkih. III. zvezek bode obsezal **povesti pravljice in pripovedke**. V tem zvezku izide sloveča povest »*Martin Krpan z Vrha*«, dalje »*Doktor Bežanec v Tožbanji Vasi*« in več krajših pripovedek. IV. zvezek prinese: **Kritike in znanstvene razprave**. Poleg krajših spisov bode ta zvezek obsezal zlasti znane »*Napake slovenskega pisanja*«, spis »*Gospodoma nasprotnikom*« (ves spis), kritično razpravo »*Pegam in Lambergar*«, »*Vodnikovo žitljenje*« i. t. d. V. zvezek: **Jezikoslovne stvari**. V tem zvezku izidejo spisi jezikoslovne vsebine, zlasti važni doneski k slovenski slovnici. —

Živo prepričani, da národ slovenski veselo vzprejme prelepo božično darilo, katero mu je podal g. prof. Levce, priredivši Levstikovih spisov prvi in drugi zvezek, za sedaj samo oznanjamo Levstikove poezije; obširnejše poročilo pa priobčimo v prihodnjih številkah. Omenjamo še, da sta priredila založnika za vse spise štiri izdaje, in sicer stane broširana izdaja: glđ. 10'50, v platno elegantno vezana glđ. 13'50, v pol francoskem usnji glđ. 14'50 in konči v prekrasni fini vezbi glđ. 15'50.

Jurčičevi zbrani spisi, katere izdaja »*Národna Tiskarna*« in ureduje prof. Fr. Levce, obsezajo v desetem svojem zvezku znani roman »*Rokovnjači*«, ki je bil priobčen v »*Ljubljanskega Zvona*« prvem letniku, nató štiri pripovedne črtice »*Moj prijatelj Jamralec*«, »*Šest parov klobas*«, »*Po tobaku smrdiš*« in »*Ženitev iz nevošljivosti*«. Vse štiri so bile natisnjene v »*Slovenskem Narodu*« leta 1877., 1878 in 1879. Odveč bi bilo še priporočati Jurčičeve spise; omenjamo samó, da deseti zvezek završuje pripovedne spise in da veljá kakor prejšnji zvezki nevezan 60 kr., krasno vezan pa 1 glđ. Jurčičevi zbrani spisi se sploh dobivajo v »*Národni Tiskarni*«, prodajata jih pa tudi Janez Giontini in Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

»**Od pluga do krone**«. Zgodovinski roman iz minulega stoletja. Preprostemu narodu spisal *Jakob Bedének*. V Ljubljani 1891. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 270 str. — Romanov, namenjenih preprostemu národu, šteje slovenska književnost ubogo malo, zatorej veselo pozdravljamo vsako novo delo takšne vrste in ga, kakor se umeje samó po sebi, ne merimo takó, kakor romane, pisane izobraženim stanovom. Bedénekov roman si je našel mnogo priznanja pri ónih čitateljih, katerim je namenjen; temu priča je to, da se pridno kupuje, celó pridneje nego druga pripovedna in pesniška dela. Z dobro vestjó lahko rečemo, da ima mnogo prednostij, sevéda tudi dókaj nedostatkov. Velika prednost je že to, da se bere jako gladko, ker je pisava vseskozi domača in lahkoumevna; posebno pa ga priporoča prelepa in hvaležna snov, katero obravnava pisatelj. Kaj ga je nagibalo spisati ta roman, to pripoveduje v predgovoru sam: prvič je hotel Slovence seznaniti s preslavnim rojakom našim (velikim matematikom *Jurijem Vega*) in mu takó postaviti živ spomenik v srci národovem; drugič pa je hotel z njim oči odpreti zlasti tistim kmetskim očetom, ki imajo nadarjene sinove, toda jih ne dajó v šole. Oboje se je pisatelju posrečilo precěj dobro, dasi je to velika hiba v romanu, da čitamo le nekatere odlomke iz življenja Vegovega, ker osebnost glavnega junaka preveč zakrivajo druge osebe in druga dejanja, katera riše pisatelj časih celó po nepotrebnem. Sploh moramo réči, da je pisatelj pregostobeseden, zlasti tedaj, kadar govori o vélikih zgodovinskih osebah in zgodbah; po nekod pa je tudi nepravíčen. Navedli bi lahko več odlomkov, kjer se pretirano govori o pruskem Frideriku, ki je in ostane odlična osebnost v zgodovini navzlic vsem pegam svojega značaja in navzlic krutim krivicam, katere je provzročal z železno roko svojo. Tudi véliki Jožef II. je opisan precěj čudno, da ne rečemo kaj hujšega. O osebah samih, ki nastopajo v romanu, priznavamo, da so risane jasno in krepko. Bedénekov Vega je vseskozi simpatiška osebnost, izvestno najboljša izmed vseh; tudi mati njegova je pogojena jako dobro. Prija nam